

Kelan TYP-toiminta

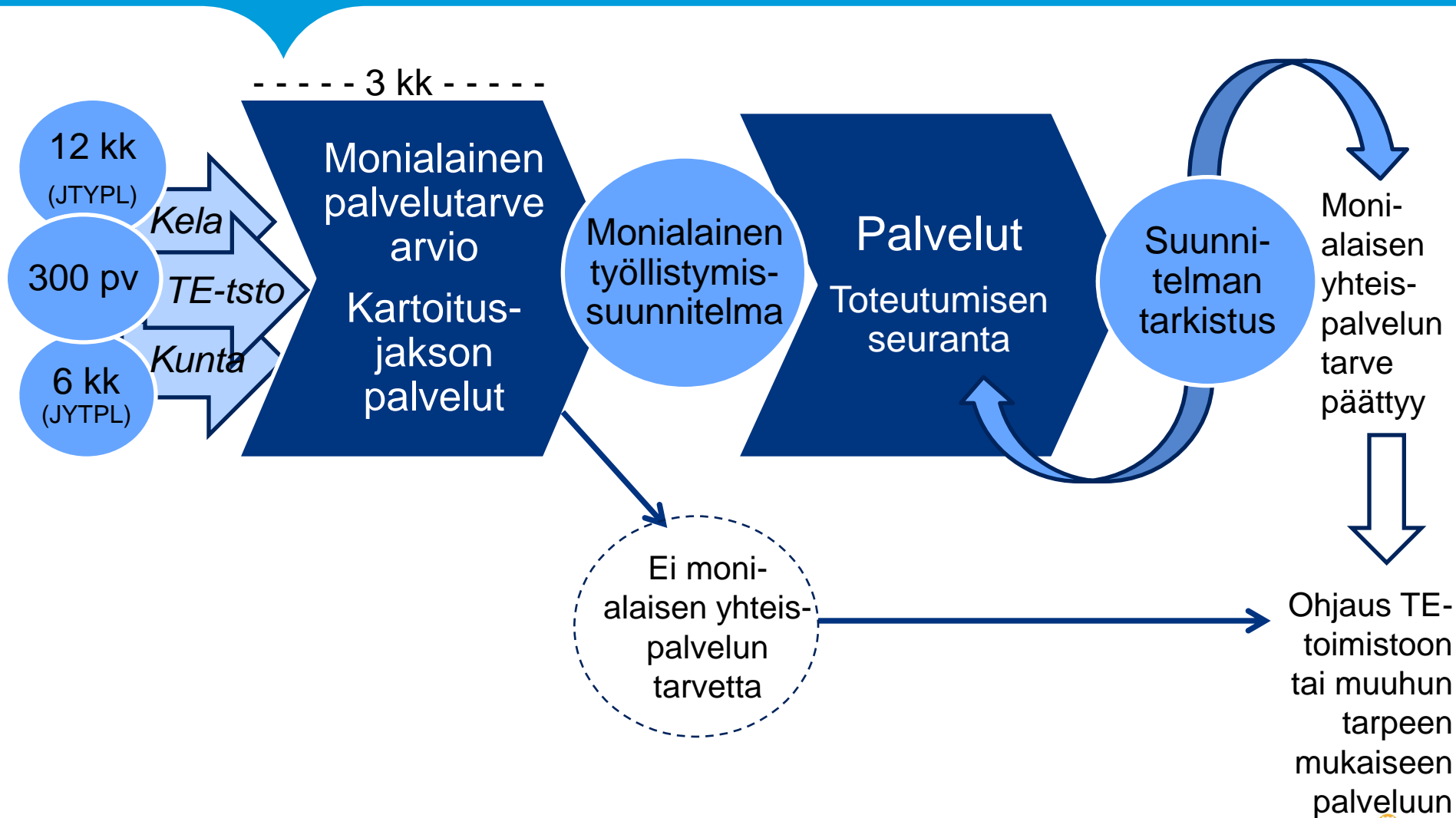
KELA
20.4.2016

Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP)

- **Työllistymistä edistävää monialaista yhteispalvelua (TYP) koskeva laki (1369/2014) tuli täysimääräisesti voimaan 1.1.2016 (vuosi 2015 oli lain toimeenpanon valmisteluaikaa)**
 - Kyseessä on yhteistoimintamalli, jossa **TE-toimisto, kunta ja Kela** yhdessä arvioivat työttömien palvelutarpeet, suunnittelevat työllistymisen edistämiseksi tarkoituksenmukaiset palvelukokonaisuudet sekä vastaavat työllistymisen etenemisestä ja seurannasta
 - Monialaista yhteispalvelua tarjotaan 1.1.2016 alkaen vähintään 33 TYP-verkostossa kautta maan. Kelan osa - ja kokoaikaisia TYP-työkykyneuvoja TYP-toimipisteissä on tällä hetkellä 37.
 - TYP-lain mukaisesti **Kelan tehtävänä** on ohjata asiakkaita TYP-toimintaan, selvittää kuntoutustarvetta yhdessä asiakkaan sekä muiden toimijoiden kanssa, järjestää vajaakuntoisten työllistymistä tukevia kuntoutuspalveluja integroiden ne työllistymissuunnitelmaan. Lisäksi Kela tarjoaa muihin Kelan etuuksiin liittyvää neuvontaa.
 - TYP-asiakasselvityksen perusteella monialaista yhteispalvelua tarvitsevia työttömiä asiakkaita on 87 544 (TEM 6/2015)

Ohjautuminen ja TYP-prosessin eteneminen

TYP:n asiakkuuskriteerit

Lähtökohta: Asiakkaalla tulee olla sekä monialaisen yhteispalvelun tarve että riittävä työttömyyden kesto

- TE-toimisto, kunta ja Kela arvioivat monialaisen yhteispalvelun tarpeen, kun työtön on
 - saanut työmarkkinatukea vähintään 300 pv
 - täyttänyt 25-v. ja ollut yhtäjaksoisesti 12 kk työttömänä
 - alle 25-v. ja ollut yhtäjaksoisesti 6 kk työttömänä
- Lisäksi asiakkaan tilanne edellyttää eri toimijoiden palvelujen yhteensovittamista

Kelan tehtävät TYP-toiminnassa

- TYP-lain mukaisesti **Kelan tehtävänä** on
 - ohjata asiakkaita TYP-toimintaan
 - selvittää kuntoutustarvetta monialaisesti yhdessä asiakkaan kanssa palvelutarvearviossa kartoitusjaksolla
 - arvioida, onko asiakas oikealla etuudella (työ – ja toimintakyky)
 - järjestää vajaakuntoisten työllistymistä tukevia kuntoutuspalveluja integroiden ne työllistymissuunnitelmaan
 - seurata kuntoutusprosessin etenemistä työllistymissuunnitelman toteutumiseksi ja informoida siitä monialaisesti
 - tarjota muihin Kelan etuuksiin liittyvää neuvontaa

Edellytys→Kela osoittaa TYP- toimintaan henkilöstöä, jolla on erityistä kuntoutusosaamista→TYP-työkykyneuvoja

Kelan tarjoama palvelu TYP:ssa 1/2

- Kela keskittyy kuntoutuspalvelujen erityisesti ammatillisen kuntoutuksen tarjoamiseen, koska se edistää asiakkaan työ-, opiskelu- ja toimintakykyä TYP -asiakkuusprosessissa
- Asiakkaan hyöty:
 - Kuntoutus voidaan joustavasti integroida työllistymis- suunnitelmaan ja vie asiakasta eteenpäin
 - Voidaan arvioida sekä lääkinnällisen että ammatillisen kuntoutuksen tarvetta samalla kertaa
 - Palveluja voidaan limittää tai ketjuttaa tarpeiden mukaisesti
 - Ei päällekkäisiä toimintoja eri luukuilta
 - Asiakas sitoutuu yhteen suunnitelmaan, ei turhaudu ja on tietoinen siitä, mitä tapahtuu

Kelan tarjoama palvelu TYP:ssa 2/2

- Kela huomioi muiden toimijoiden teettämät selvitykset ja toimenpiteet sekä täydentää niitä omilla kuntoutuspalveluillaan asiakkaan suunnitelman laatimiseksi
 - Hyödynnetään esim. työttömien terveystarkastuksien tuloksia, työkyvyn arviointeja, kuntouttavan työtoiminnan ja muiden työllistymispalveluiden lausuntoja, muita lääketieteellisiä selvityksiä jne.
- Olennaista on asiakkaan kuntoutustarpeen arviointi, jota seuraa suunnitelman muotoutuminen asiakkaan ja muiden TYP-toimijoiden kanssa, kuntoutuksen hakeminen ja sen toteutuminen
 - Kuntoutuksen käynnistyttyä asiakas on Kelan kuntoutusprosessissa, jossa kuntoutuksen etenemistä seurataan, tehdään yhteistyötä palveluntuottajien kanssa ja tiedotetaan asiakkaan tilanteesta ja mahdollisista muutoksista muita TYP-toimijoita
- Lisäksi Kelan TYP-työkykyneuvoja antaa tarpeen mukaan muuta Kelan etuusneuvontaa tai ohjaa asiakasta Kelan muuhun palvelukanavaan → toimeentulo turvataan kuntoutuksen aikana

Kartoitusjakso 1/2

- Kartoitusjakson kesto on 3 kk asiakkuuden alkamisesta
 - Sisältää monialaisen palvelutarvearvion
 - **Kukin TYP-toimipiste luo mallin kartoituksen käynnistämiseen**
- Kelan ehdotus:
 - **Pienet TYP-verkostot** → esim. TYP-työkykyneuvoja tarkistaa tässä vaiheessa Kelan järjestelmistä asiakkaiden sairauspäiväraha,- kuntoutus-, vammais- ja hoitotuki- sekä työkyvyttömyyseläke -etuustietoja ja mahdollisia lääkeostotietoja
 - **Keskisuuret ja suuret TYP-verkostot** → TE-asiantuntija ja/tai sosiaalityöntekijä tekevät asiakkaan alkuhaastattelun → TYP-työkykyneuvoja saa haastattelun jälkeen tiedon asiakkaan vajaakuntoisuudesta ja tarkistaa samat tiedot kuin yllä

Kartoitusjakso 2/2

Huomioitavaa,

- Jos TYP-asiakas oirehtii, ja terveydentila on heikentynyt eikä **sairautta ole tunnistettu** → keskustele TYP:n terveydenhoitajan kanssa ja ehdottaa asiakkaalle ensisijaisesti muita terveydenhuollon toimenpiteitä sairauksien selvittämiseksi → jatko-ohjaus terveyskeskukseen
- Jos asiakkaalla on todettu **sairauksia, joita ei ole kuitenkaan hoidettu riittävästi**, eikä asiakas ole arvion perusteella vielä kuntoutettavissa → ohjaus TYP-terveydenhoitajalle → hoitotilanteen uudelleenarviointi ja mahdollisen sairauspäivärahaetuuden arviointi ajankohtaista
- **Jos asiakkaalla todettu sairauden aiheuttama vajaakuntoisuus ja työ – ja toimintakyvyn heikentyminen, hoitotoimenpiteitä ja niiden tuloksia dokumentoitu (työttömien terveystarkastukset, työkyvyn arvioinnit jne.)** → käynnistyy kuntoutustarpeen arviointi

Kelan ammatillisen kuntoutuksen palvelut

Ammatillinen kuntoutus selvitys

- Henkilölle, joka tarvitsee moniammatillista kuntoutustarpeen arviointia ja ammatillisen kuntoutuksen suunnitelmaa
- Henkilöllä voi olla terveydellisiä, sosiaalisia ja/tai elämän hallinnan ongelmia sekä vaikeus valita ammattialaa tai työpaikkaa

Koulutus – ja työkokeilu

- Koulutuskokeilussa vammaisella ja erityistä tukea tarvitsevalla on mahdollisuus tutustua oppilaitokseen ja tulevan ammattialan vaatimuksiin
- Työkokeilussa henkilö hakee sopivaa koulutus- tai työpaikkaa kokeillen

Ammatillinen koulutus

- Henkilö, joka on hyväksytty ammatilliseen koulutukseen (valmentava, perus-, jatko, uudelleen-, täydennys) ja koulutusala soveltuu terveydentilaan. Henkilö voi hakea ammatillisen koulutuksen päätöstä koulutuksen ajaksi, toimeentulona kuntoutusraha

Työhönvalmennus ja MT-työhönvalmennus

- Henkilö, joka soveltuu tietylle alalle, mutta tarvitsee yksilöllistä tukea ja ohjausta työn etsintään ja työelämään siirtymiseen
- Henkilö, jolla on mt-häiriöitä ja joka tietää itselleen soveltuvan alan, mutta tarvitsee mt-häiriöiden erityistarpeet huomioivaa pitkäkestoista yksilöllistä tukea ja ohjausta työn etsintään ja työelämään siirtymiseen

Ammatilliset kuntoutuskurssit

- Henkilölle, joka on 18-60-v., ja joka tarvitsee tukea elämänhallintaan ja vahvistusta opiskelu – ja työelämävalmiuksiin sekä vertaistukea
- Ryhmämuotoinen 10 kuntoutujan kurssi, kesto n. 8-12 kk

Apuvälineet, elinkeinotuki

- Vajaakuntoinen henkilö, joka ei selviydy/suoriudu opiskelusta tai työstä ilman apuvälineitä
- Avustus yrityksen työvälineiden ja koneiden hankkimiseen tai muuten oman yrityksen perustamiseen

Vaativan lääkinällisen kuntoutuksen palvelut

Avoterapiat

- Henkilö, jolla on sairaudesta tai vammasta aiheutuva haitta , ja josta aiheutuu yli vuoden kestävä kuntoutuksen tarve
- Henkilö tarvitsee tukea toimintakykyynsä sekä arjesta selviytymiseen kuntoutuksen toimenpiteillä
- Toteutus: yksilö- tai ryhmäterapiana
- Terapiamuodot; esim. fysio,-allas-,ratsastus-, musiikki-, psyko- ja toimintaterapia

Moniammatillinen yksilökuntoutus

- Henkilö, joka tarvitsee intensiivistä lääkinällistä kuntoutusta toimintakyvyn turvaamiseksi ja parantamiseksi, täydentää avoterapiaa
- Aistivammojen, yleis- ja neurologinen sekä tules –ja reumalinja

Kuntoutus – ja sopeutumisvalmennuskurssit

- Henkilö, joka tarvitsee tukea fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen työopiskelu - ja toimintakyvyn parantamiseen tai säilyttämiseen

Kelan harkinnanvaraisen kuntoutuksen palvelut

Kuntoutus – ja sopeutumisvalmennuskurssit

- Henkilö, joka tarvitsee tukea sairastumiseensa tai vammautumiseensa ja siihen liittyvään elämäntilanteeseen
- Kurseja eri sairausryhmille esim. MT, epilepsia, ADHD, Asperger, hengityssairaudet jne.

Moniammatillinen yksilökuntoutus

- Henkilö, joka tarvitsee lääkinällistä kuntoutusta toimintakyvyn turvaamiseksi tai parantamiseksi
- Sairausryhmäkohtaiset linjat; aistivammat, neurologiset, tules ja reuma sekä yleislinja

Neuropsykologinen kuntoutus

- Henkilö, joka on 16 vuotta täyttänyt, ja jolla on kehityksellisiä oppimisvaikeuksia tai aivovaurion jälkitila.
- Toteutetaan yksilö –tai ryhmämuotoisena

Kelan kuntoutuspsykoterapia

Kehittämishankkeet

Kuntoutuspsykoterapia

- Henkilö 16-67-v., jolla on diagnosoitu mielenterveydenhäiriö
- Yksilö- tai ryhmäterapiaa max.80krt/v., max 3 v, nuorille myös kuvataide- ja musiikkiterapiaa

Kehittämishankkeet

- Esimerkiksi:
- PURA-hanke: 17-28-v. nuorille, joilla psykososiaalisia ja/tai mt-ongelmia. Yhdistetään työvalmennus ja päihdekuntoutus.
- Oma Väylä –hanke: 18-35-v. Asperger, määrittelemätön tai muu lapsuusiän laaja-alainen kehityshäiriö, Adhd/ADD. Kehitetään neuropsykiatrista yksilö- ja ryhmäkuntoutusmallia, jossa vahvistetaan kjan arjen, opiskelun ja työelämän taitoja
- Uusia hankkeita alkamassa mm. maahanmuuttajien kuntoutuksen, etäkuntoutus mallien ja kognitiivisen kuntoutuksen kehittäminen.